

31993L0098

L 290/9

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

1993 11 24

TARYBOS DIREKTYVA 93/98/EEB**1993 m. spalio 29 d.****dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų suderinimo**

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

- (4) kadangi šios direktyvos nuostatos neturi poveikio Berno konvencijos 14a straipsnio 2 dalies b, c bei d punktų ir 3 dalies taikymui valstybėse narėse;

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 57 straipsnio 2 dalį ir į 66 ir 100a straipsnius,

- (5) kadangi Berno konvencijos nustatyto minimaliu apsaugos terminu, kurį sudaro autoriaus gyvenimo trukmė ir 50 metų po jo mirties, buvo siekiama užtikrinti apsaugą autoriui ir pirmosioms dviem jo palikuonių kartoms; kadangi vidutinė gyvenimo trukmė Bendrijoje taip pailgėjo, kad šio termino jau nepakanka apimti dvi kartas;

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

- (6) kadangi kai kurios valstybės narės, siekdamos kompensuoti pasaulinių karų įtaką autoriaus darbų panaudojimui, buvo nustatę ilgesnius negu 50 metų (po autoriaus mirties) terminus;

- (1) kadangi Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos ir Tarptautinė konvencija dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos (Romos konvencija) numato tik minimalius jose paminėtų teisių apsaugos terminus, palikdamos Susitariančioms Šalims laisvę nustatyti ilgesnius terminus; kadangi kai kurios valstybės narės šia teise pasinaudojo; be to, kai kurios valstybės narės nėra Romos konvencijos dalyvės;

- (7) kadangi kai kurios valstybės narės gretutinių teisių apsaugai nustatė 50 metų terminą, skaičiuojamą nuo kūrinio teisėto išleidimo arba teisėto viešo paskelbimo datos;

- (2) kadangi egzistuoja skirtumai tarp nacionalinių įstatymų, reguliuojančių autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminus, ir šie skirtumai gali tapti kliūtimi laisvam prekių judėjimui bei paslaugų teikimui ir iškreipti konkurenciją bendrojoje rinkoje; kadangi siekiant, kad vidaus rinka veiktų sklandžiai, valstybių narių įstatymus būtina suderinti taip, kad apsaugos terminai visoje Bendrijoje būtų vienodi;

- (8) kadangi, remiantis Bendrijos pozicija, nustatyta per Urugvajaus raundo derybas, pagal Bendrąjį susitarimą dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT) fonogramų gamintojams turėtų būti taikomas 50 metų apsaugos terminas, skaičiuojamas nuo pirmojo išleidimo;

- (3) kadangi reikia suderinti ne tik pačius apsaugos terminus, bet ir tam tikrą tokios apsaugos įgyvendinimo tvarką, pavyzdžiui, datą, nuo kurios skaičiuojamas apsaugos terminas;

- (9) kadangi deramas dėmesys suteiktoms teisėms yra vienas iš pagrindinių teisės principų, saugomų Bendrijos teisine tvarka; kadangi autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų derinimas neturi susilpninti šiuo metu Bendrijos teisių turėtojams teikiamos apsaugos; kadangi, siekiant, kad pereinamojo laikotarpio priemonių pasekmės būtų minimalios, o vidaus rinka galėtų praktiškai veikti, apsaugos terminas turėtų būti derinamas palaipsniui;

⁽¹⁾ OL C 92, 1992 4 11, p. 6 ir OL C 27, 1993 1 30, p. 7.

⁽²⁾ OL C 337, 1992 12 21, p. 205 ir 1993 m. spalio 27 d. sprendimas (dar neskelbtas Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ OL C 287, 1992 11 4, p. 53.

- (10) kadangi 1991 m. sausio 17 d. Komisijos pranešime „Žaliosios knygos tęsinys — Komisijos darbo programa autorių ir gretutinių teisių srityje“ pabrėžiama būtinybė autorių, kultūros pramonės, vartotojų ir visos visuomenės labui suderinti autorių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsaugą,

nes šios teisės intelektinei kūrybai yra be galo svarbios, taip pat pabrėžiama, kad šių teisių apsauga užtikrina kūrybos skatinimą ir jos plėtojimą;

apsaugos terminą, kuriam gali būti taikomas tolesnis suderinimas; kadangi ši direktyva numato tokį suderinimą; kadangi šie straipsniai atitinkamai turėtų būti panaikinti;

- (11) kadangi, siekiant užtikrinti aukšto lygio apsaugą, kuri kartu atitiktų vidaus rinkos reikalavimus ir poreikį sukurti teisinę aplinką, palankią darniai literatūros ir meno kūrybos plėtotei Bendrijoje, turėtų būti nustatyti vienodi apsaugos terminai: autorių teisėms — 70 metų po autoriaus mirties arba 70 metų nuo kūrinio teisėto viešo paskelbimo, o gretutinėms teisėms — 50 metų nuo įvykio, nuo kurio skaičiuojamas terminas;
- (12) kadangi, remiantis Berno konvencijos 2 straipsnio 5 dalimi, kūrinių rinkiniai yra saugomi, jei dėl turinio parinkimo ir išdėstymo jie laikomi intelektinės kūrybos rezultatu; kadangi šie kūriniai yra saugomi nepažeidžiant autorių teisės į kiekvieną kūrinį, sudarantį tokio rinkinio dalį; kadangi į rinkinį įtrauktiems kūriniams gali būti taikomi specialūs apsaugos terminai;
- (13) kadangi visais atvejais, kai autoriais pripažįstami vienas ar daugiau fizinių asmenų, apsaugos terminas turi būti skaičiuojamas nuo jų mirties; kadangi kūrinio ar jo dalies autorystė yra toks klausimas, kurį gali tekti spręsti nacionaliniams teismams;
- (14) kadangi apsaugos terminai turėtų būti skaičiuojami nuo sausio 1 dienos po tų metų, kuriais buvo atitinkamas įvykis, kaip numatyta Berno ir Romos konvencijose;
- (15) kadangi 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos direktyvos 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos ⁽¹⁾ 1 straipsnyje teigiama, kad valstybės narės privalo suteikti kompiuterių programoms tokią pat autorių teisių apsaugą, kaip ir Berno konvencijoje apibrėžtiems literatūros kūriniams; kadangi ši direktyva suderina literatūros kūrinių apsaugos Bendrijoje terminą; kadangi Direktyvos 91/250/EEB 8 straipsnis, pateikiantis tik laikinas nuorodas dėl kompiuterių programų apsaugos terminų, turėtų būti panaikintas;
- (16) kadangi 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyvos 92/100/EEB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje ⁽²⁾ 11 ir 12 straipsniai nustato tik minimalų

- (17) kadangi fotografijų apsaugai taikomos sąlygos valstybėse narėse yra skirtingos; kadangi siekiant pakankamai suderinti apsaugos terminus, taikomus fotografijos kūriniams, ypač tiems, kurie dėl meninių ar profesionalių ypatybių yra svarbūs vidaus rinkoje, būtina apibrėžti šioje direktyvoje reikalaujamo originalumo sąvoką; kadangi pagal Berno konvenciją fotografijos kūrinys laikomas originaliu, jeigu jis yra paties autoriaus intelektinės kūrybos rezultatas, atspindintis jo asmenybę, ir jokie kiti kriterijai, tokie kaip vertingumas ar paskirtis, nėra taikytini; kadangi kitų fotografijų apsaugą turėtų nustatyti nacionaliniai teisės aktai;
- (18) kadangi, stengiantis išvengti skirtingų apsaugos terminų, taikomų gretutinėms teisėms, būtina pasiekti, kad atskaitos taškas, nuo kurio skaičiuojamas šis terminas, būtų vienodas visoje Bendrijoje; kadangi skaičiuojant apsaugos terminą reikia atsižvelgti į atlikimą, įrašymą, transliaciją, teisėtą išleidimą ir teisėtą viešą paskelbimą, t. y. į tuos perdavimo būdus, kurie leistų gretutinių teisių objektą suvokti neapibrėžtam asmenų ratui nepriklausomai nuo to, kokioje šalyje vyksta tas atlikimas, įrašymas, transliacija, teisėtas išleidimas ar teisėtas viešas paskelbimas;
- (19) kadangi transliuojančių organizacijų teisės į jų transliacijas nepriklausomai nuo to, ar šios transliacijos perduodamos laidais, ar oru, įskaitant perdavimą kabeliu ir palydoviniu ryšiu, neturėtų galioti neribotą laiką; kadangi dėl šios priežasties būtina nustatyti apsaugos terminą, skaičiuojamą nuo konkrečios transliacijos pirmojo perdavimo; kadangi dėl šios nuostatos galima išvengti naujo termino skaičiavimo tuo atveju, kai transliacija yra identiška anksčiau perduotajai;
- (20) kadangi valstybėms narėms leidžiama išlaikyti arba įvesti kitokias gretutines teises, ypač susijusias su mokslo ir kritikos leidinių apsauga; kadangi, siekiant užtikrinti skaidrumą visoje Bendrijoje, valstybės narės, įvedančios tokias naujas teises, privalo pranešti apie tai Komisijai;
- (21) kadangi reikia aiškiai pasakyti, kad šia direktyva nustatomas suderinimas nėra taikomas neturtinėms teisėms;
- (22) kadangi kūriniams, kurių kilmės šalis pagal Berno konvenciją yra trečioji šalis ir kurių autorius nėra Bendrijos pilietis, turėtų būti taikomas terminų palyginimas, nustatant,

⁽¹⁾ OL L 122, 1991 5 17, p. 42.

⁽²⁾ OL L 346, 1992 11 27, p. 61.

kad atitinkantis terminas Bendrijoje neviršija šioje direktyvoje nustatyto termino;

- (23) kadangi teisių turėtojas, kuris nėra Bendrijos pilietis, pagal tarptautinį susitarimą turi teisę į apsaugą, gretutinių teisių apsaugai turėtų būti taikomas toks pat terminas, koks nustatytas šioje direktyvoje, tačiau jis neturi viršyti termino, nustatyto šalyje, kurios pilietis yra teisių turėtojas;
- (24) kadangi terminų palyginimas neturėtų prieštarauti valstybių narių tarptautiniams įsipareigojimams;
- (25) kadangi tam, kad sklandžiai veiktų vidaus rinka, ši direktyva turėtų būti taikoma nuo 1995 m. liepos 1 d.;
- (26) kadangi valstybėms narėms paliekama teisė nuspręsti, kaip interpretuoti, pritaikyti ir toliau vykdyti sutartis dėl saugomų kūrinių ir kitų objektų naudojimo, kurios buvo sudarytos iki šios direktyvos nustatytų apsaugos terminų įsigaliojimo;
- (27) kadangi pagarba įgytomis teisėms ir teisėtiems lūkesčiams yra Bendrijos teisinės tvarkos dalis; kadangi valstybės narės gali numatyti, kad tam tikromis aplinkybėmis, pagal šią direktyvą atnaujinus autorių ir gretutines teises, nebus pareikalauta mokesčio iš tų asmenų, kurie anksčiau garbin-gai naudojo kūrinius, tuo metu priklausiusius visuomenei,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Autorių teisių galiojimo trukmė

1. Literatūros ar meno kūrinio autoriaus teisės, remiantis Berno konvencijos 2 straipsniu, galioja visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties nepriklausomai nuo kūrinio teisėto viešo paskelbimo datos.
2. Tuo atveju, kai kūrinys sukurtas bendraautorystės pagrindu, 1 dalyje nurodytas terminas skaičiuojamas nuo paskutinio bendraautorio mirties datos.
3. Anonimiškai ir slapyvardžių paskelbtų kūrinių apsaugos terminas yra 70 metų nuo kūrinio teisėto viešo paskelbimo. Tačiau jeigu autoriaus pasirinktas slapyvardis nekelia abejonų dėl jo tapatybės arba jis savo tikrąjį vardą atskleidžia per pirmame sakinyje nurodytą laikotarpį, taikomas 1 dalyje nurodytas apsaugos terminas.

4. Jeigu valstybės narės numato, kad kolektyvinių kūrinių autorių teisės turi būti taikomos specialios sąlygos arba kad teisių turėtoju gali tapti juridinis asmuo, apsaugos terminas skaičiuojamas pagal 3 dalies nuostatas, išskyrus tuos atvejus, kai kūrinių sukūrę fiziniai asmenys yra pripažįstami tokiais viešai paskelbtoje kūrinio versijoje. Ši dalis nepažeidžia pripažintų autorių, kurių indėlius (jiems taikomos 1 arba 2 dalies nuostatos) į šiuos kūrinius galima identifikuoti, teisių.

5. Jeigu kūrinys išleidžiamas atskirais tomiais, dalimis, laidomis, leidiniais ar epizodais, o apsaugos terminas turi būti skaičiuojamas nuo kūrinio teisėto viešo paskelbimo datos, tai šis terminas skaičiuojamas kiekvienam tokiame vienete atskirai.

6. Tie kūriniai, kuriems netaikomi apsaugos terminai, prasidedantys po autoriaus ar autorių mirties, ir kurie per 70 metų nuo jų sukūrimo nebuvo teisėtai viešai paskelbti, yra nebesaugomi.

2 straipsnis

Kinematografijos ir audiovizualiniai kūriniai

1. Kinematografijos arba audiovizualinio kūrinio pagrindinis režisierius yra laikomas jo autoriumi arba vienu iš autorių. Valstybės narės turi teisę nuspręsti, ką pripažinti kitais bendraautoriais.

2. Kinematografijos arba audiovizualinio kūrinio apsaugos terminas baigiasi praėjus 70 metų nuo ilgiausiai išgyvenusio iš toliau išvardytų asmenų mirties nepriklausomai nuo to, ar šie asmenys laikomi bendraautoriais, ar ne; šie asmenys yra: pagrindinis režisierius, scenarijaus autorius, dialogų autorius ir muzikos, specialiai sukurtos kinematografijos ar audiovizualiniam kūriniui, autorius.

3 straipsnis

Gretutinių teisių galiojimo trukmė

1. Atlikėjų teisės saugomos 50 metų nuo atlikimo datos. Tačiau jei per šį laikotarpį teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai paskelbiamas šio atlikimo įrašas, šių teisių galiojimas baigiasi praėjus 50 metų nuo pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio paskelbimo priklausomai nuo to, kas įvyko pirmiau.

2. Fonogramų gamintojų teisių galiojimas baigiasi praėjus 50 metų nuo įrašo datos. Tačiau jei per šį laikotarpį fonograma

teisėtai išleidžiama arba teisėtai viešai paskelbiama, teisių galiojimas baigiasi praėjus 50 metų nuo pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio paskelbimo priklausomai nuo to, kas įvyko pirmiau.

3. Filmo pirmojo įrašo gamintojo teisių galiojimas baigiasi praėjus 50 metų nuo to įrašo datos. Tačiau jei per šį laikotarpį filmas teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai pateikiamas, teisių galiojimas baigiasi praėjus 50 metų nuo pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio pateikimo priklausomai nuo to, kas įvyko pirmiau. Sąvoka „filmas“ apibūdina kinematografijos arba audiovizualinių kūrinių arba judančius vaizdus, lydimus ar nelydimus garso.

4. Transliuojančių organizacijų teisės baigiasi praėjus 50 metų nuo pirmojo transliacijos perdavimo nepriklausomai nuo to, ar ši transliacija perduota laidais, ar oru, įskaitant perdavimą kabeliu ir palydoviniu ryšiu.

4 straipsnis

Anksčiau neišleistų kūrinių apsauga

Asmuo, kuris, pasibaigus autorių teisių apsaugos terminui, pirmą kartą teisėtai išleidžia arba teisėtai viešai paskelbia anksčiau neišleistą kūrinį, turi teisę į tokią pat apsaugą, kokią suteikia autoriui jo turtinės teisės. Šių teisių apsaugos terminas yra 25 metai nuo pirmojo teisėto išleidimo arba teisėto viešo paskelbimo.

5 straipsnis

Kritikos ir mokslo leidiniai

Valstybės narės gali apsaugoti visuomenės nuosavybe tapusių kūrinių kritikos ir mokslo leidinius. Ilgiausias tokių teisių apsaugos terminas yra 30 metų nuo tos datos, kai leidinys buvo pirmą kartą teisėtai išleistas.

6 straipsnis

Fotografijų apsauga

Fotografijoms, kurios yra paties autoriaus intelektualinės kūrybos išraiška ir dėl to laikomos originaliomis, taikoma 1 straipsnyje numatyta apsauga. Jokie kiti kriterijai nėra svarbūs sprendžiant, ar fotografija turi būti saugoma. Valstybės narės gali numatyti ir kitokių fotografijų apsaugą.

7 straipsnis

Apsauga, taikoma trečiosioms šalims

1. Kai kūrinio kilmės šalis pagal Berno konvenciją yra trečioji šalis, o kūrinio autorius nėra Bendrijos pilietis, valstybės narės

taiko tokį pat apsaugos terminą, koks nustatytas kūrinio kilmės šalyje, tačiau šis terminas negali būti ilgesnis už tą, kuris nurodytas 1 straipsnyje.

2. 3 straipsnyje nustatyti apsaugos terminai galioja ir tiems teisių turėtojams, kurie nėra Bendrijos piliečiai, ir valstybės narės suteikia jiems tokią apsaugą. Tačiau, nepažeidžiant valstybių narių tarptautinių įsipareigojimų, valstybių narių nustatytas apsaugos terminas neturi viršyti teisių turėtojo šalyje nustatyto apsaugos termino ir 3 straipsnyje nurodyto termino.

3. Valstybės narės, kurios dėl savo tarptautinių įsipareigojimų šios direktyvos priėmimo metu buvo nustačiusios ilgesnį apsaugos terminą negu nurodyta 1 ir 2 dalyse, gali taikyti tokią apsaugą, kol tarptautiniai susitarimai dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų pasibaigs.

8 straipsnis

Terminų skaičiavimas

Šioje direktyvoje nustatyti terminai pradedami skaičiuoti nuo sausio 1 dienos po tų metų, kuriais įvyko įvykis, kurio pagrindu prasideda termino eiga.

9 straipsnis

Neturtinės teisės

Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių nuostatų, taikomų neturtinėms teisėms.

10 straipsnis

Terminų taikymas

1. Jei apsaugos termino, kuris yra ilgesnis, negu nustatyta šioje direktyvoje, eiga valstybėje narėje prasidėjo iki 13 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos, tas apsaugos terminas valstybėje narėje neturi būti sutrumpintas dėl šios direktyvos.

2. Visiems kūriniams ir apsaugos objektams, kurie 13 straipsnio 1 dalyje nurodytu metu bent vienoje valstybėje narėje yra saugomi pagal nacionalines autorių ar gretutinių teisių nuostatas, ir tiems, kurie atitinka Direktyvoje 92/100/EEB nurodytus apsaugos kriterijus, taikomi šioje direktyvoje nustatyti apsaugos terminai.

3. Ši direktyva nepažeidžia jokių naudojimo veiksmų, atliktų iki 13 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos. Valstybės narės priima

specialias nuostatas, reikalingas trečiųjų šalių įgytoms teisėms apsaugoti.

4. Valstybės narės neprivalo 2 straipsnio 1 dalies nuostatų taikyti kinematografijos ir audiovizualiniams kūriniams, sukurtiems iki 1994 m. liepos 1 d.

5. Valstybės narės gali nustatyti datą, nuo kurios taikoma 2 straipsnio 1 dalis, jei toji data nebus vėlesnė negu 1997 m. liepos 1 d.

11 straipsnis

Techninės adaptacijos

1. Direktyvos 91/250/EEB 8 straipsnis panaikinamas.
2. Direktyvos 92/100/EEB 11 ir 12 straipsniai panaikinami.

12 straipsnis

Pranešimo procedūra

Valstybės narės privalo nedelsdamos pranešti Komisijai apie bet kokias naujas gretutines teises, kurias jų Vyriausybė ketina suteikti, kartu nurodyti pagrindines jų įvedimo priežastis bei numatomą apsaugos terminą.

13 straipsnis

Bendrosios nuostatos

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioję iki 1995 m. liepos 1 d., įgyvendina šios direktyvos 1–11 straipsnius.

Valstybės narės, patvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinių teisės aktų nuostatų tekstus.

2. 12 straipsnis valstybėse narėse taikomas nuo šios direktyvos paskelbimo datos.

14 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1993 m. spalio 29 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

R. URBAIN